

ПРИРОДНА СПАДЩИНА ЮНЕСКО В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Зорькіна Надія Олегівна,

студентка 3 курсу спеціальності «Економіка»,

Фаховий коледж ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,

м. Київ, Україна,

e-mail: zorkinano@krok.edu.ua

Рибак Ірина Вікторівна,

к.політ.н., заступник директора з наукової та методичної роботи,

Фаховий коледж ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,

м. Київ, Україна,

e-mail: rybakIV@krok.edu.ua

Надання національним культурним та природним об'єктам статусу світової спадщини ЮНЕСКО є провідним досягненням культурної дипломатії для будь-якої країни. Водночас – це надійна гарантія впровадження особливої охоронної політики щодо таких об'єктів, належного піклування й опікування їх подальшою долею. У свою чергу, вищеозначений статус дає основу для системного й пріоритетного фінансування, підвищення інвестиційної привабливості, а значить зростання питомої ваги країни у сфері світового та регіонального туризму, зростання її міжнародного авторитету.

Для отримання статусу Світової спадщини об'єкт повинен відповідати хоча б одному з розроблених ЮНЕСКО критеріїв. Коли мова йде про природні критерії, то серед них наявні наступні: об'єкт є природним феноменом або простором виняткової природної краси і естетичної важливості; об'єкт є видатним зразком головних етапів історії Землі, зокрема пам'ятником минулого, символом геологічних процесів, що відбуваються, розвитку рельєфу або символом геоморфічних чи фізіографічних особливостей; об'єкт є видатним зразком екологічних або біологічних процесів, які відбуваються в еволюції і розвитку земних, прісноводних, берегових і морських екосистем і рослинних і тваринних угруповань; об'єкт включає найважливіше або найзначніше природне місце існування для збереження в ній біологічного різноманіття, зокрема зникаючих видів виняткової світової наукової цінності [1].

Відмітимо, що єдиний природний об'єкт в Україні, що входить до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – це «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи». Однак, на наш погляд, перелік об'єктів природної спадщини ЮНЕСКО в Україні потребує суттєвого розширення.

Слід відмітити, що існує процедурна практика створення «попередніх списків» від національних урядів країн, як перелік важливих культурних і природних об'єктів, які пропонуються до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Номінації до Списку всесвітньої спадщини не розглядаються, якщо

об'єкт не внесено до Попереднього списку держави-учасниці та вилучаються з Попереднього списку у разі їх внесення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Станом на 2021 р. Уряд України запропонував внести до переліку Світової спадщини ЮНЕСКО 17 об'єктів [2]. Серед запропонованих урядом є «змішані об'єкти культурної, природної, індустріальної спадщини», серед яких: Канівський заповідник «Могила Тараса Шевченка»; Дендрологічний парк «Софіївка»; об'єкт природної спадщини: Біосферний заповідник «Асканія-Нова» тощо.

Необхідність подолання наслідків глобальної екологічної кризи та гармонізація світових зусиль у цьому напрямку зумовила високу пріоритетність екологічного чинника у міжнародних відносинах. Прогресуюче погіршення стану біосфери – це планетарний виклик, який впродовж декількох десятиліть є вектором цілепокладання зусиль з боку урядів більшості цивілізованих держав світу. В контексті українських реалій питання екології постає з особливою гостротою, адже сьогодні в країні війна, а експерти фіксують численні випадки цілеспрямованого знищення природних ресурсів та інфраструктурних об'єктів й класифікують це як екоцид проти українського народу. За даними Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, до 900 природоохоронних територій сьогодні окуповані або ж на їхній території ведуться бойові дії [3]. Це Асканія-Нова, Чорноморський біосферний заповідник, Національний природний парк «Святі гори» тощо [4].

Варто визнати, що термін «екоцид» співвідносно з наслідками російської агресії в Україні є коректним та потребує впровадження міжнародних механізмів притягнення до відповідальності. На цьому було наголошено Президентом України Володимиром Зеленським під час нещодавнього виступу на саміті «Групи двадцяти» [5].

Список використаних джерел:

- 1. Про критерії віднесення об'єктів до списку світової спадщини ЮНЕСКО. URL: <http://pamjatky.org.ua/pro-kriterii%D1%97-vidnesennya-obyektiv-do-spisku-svitovo%D1%97-spadshhini-yunesko/>.*
- 2. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. URL: <https://unesco.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/ukrayinski-obyekti-u-spisku-vsесvitnoyi-spadshchini-yunesko>.*
- 3. Заповідні території під час війни. Відновити міста буде простіше, ніж природу. URL: <https://eco.rayon.in.ua/topics/514206-zapovidni-teritorii-pid-chas-viyuni-vidnoviti-mista-bude-prostishe-nizh-prirodu>.*
- 4. Лиховид І. Природа в окупації. Що лишають по собі росіяни на територіях наших заповідників та національних парків. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/pryroda-v-okupaciyi-0>.*
- 5. Україна завжди була лідером миротворчих зусиль; якщо Росія хоче закінчити цю війну, хай доведе це діями – виступ Президента України на саміті «Групи двадцяти». URL: <https://germany.mfa.gov.ua/news/ukrayina-zavzhd-bula-liderom-mirotvorchih-zusil-vistup-prezidenta-ukrayini-na-samiti-grupi-dvadcyati>.*